

bu erməni tayfasının axırına çıxmaq üçün hamıdan gizli sərhədi keçim.

Hər dəfə bu barədə söz düşəndə həyəcanlandığımı və titrədiyini gizlədə bilmirdi. Belə deyəndə baxışlarım onun çiyi üstündən uzaqlara, məchul bir nöqtəyə dikilir, fikirləşirdim ki, belə düşüncəli gənclərin yurdu keç-tez azad olmalıdır. İlahi, nə yaxşı ki, həyatda çox şeyi itirsek də, bu inamı heç zaman itirmədik.

Təbii ki, Təhməzlə əlaqəm itmədi. O, ali məktəbi bitirdikdən sonra tamam başqa sahədə çalışdı; Müdafiə sənayesində. Qərribə deyildi, çünki onun qəlbinin arzusu məhz hərbi sahə ilə səsleşirdi.

Ötən payız bizim üçün müharibə sorağı ilə başladı. Müdhiş bir xəbərin içində inamın da gizləndiyi olurmuş. Bu dəfə “ya olum, ya ölüm” məsələsinin birdəfəlik həllini tapacağına ümid edirdik. (2020-ci ilin iyulunda baş verən qarşıdurmadan sonra güman vardı ki, bir də cəhd edilsə, bu münaqişə sonuclanacaq). Ölkə ərazisində informasiyanın ötürülməsində məhdudiyət yaranı. Oktyabr ayının ortalarında telefonda Təhməzin son görüntüsünə baxdım: 27 sentyabr. Demək, Təhməz mülki işlə məşğul de-

Amma sən demə, döyüşdə aldığı zərbə və yaralardan yaddaşında çətinliklər yaranmış, (bunu ilk dəfə zəng edəndə deməmişdi). Bir müddət sonra gördüklərindən bəzi şeyləri danışmağı xahiş edəndə dedi. Çox heyifsləndim ki, müharibənin fəlakətləri yaddaşına təsir edib. Yəqin başqa ağrıları da var, amma müharibə onlara şikayət etməyi deyil, dözməyi öyrətdi.

-Üzrlü sayın, bəzən unuduram ki, filan döyüş necə olmuşdu, zəng edib yoldaşlardan soruşuram, elə olur ki, onların danışdıqlarını da xatırlaya bilmirəm. Ona görə bəzi şeyləri ətraflı danışmağımı xahiş etdim. Amma bunlar yadımdadır: Qaraxanbəyli (Füzuli rayonu) kəndi istiqamətində yeni tapşırıq almışdım. Komandanlıq tərəfindən təyin olunmuş yerə getməli idik. Düşmən mövqeyi o qədər əlverişli idi ki, onlar bizi səngərdən çıxan kimi snayperlə vura bilirdilər. Qaranlıq düşməsinə gözlədik. Axşam saatlarında hərəkətə başladım. Normal halda on-on beş dəqiqəlik yolu təxminən iki saata getdik. Neytral zonada hərəkət edəndə bizi gördülər. Təsəvvür edin ki, axşam saatlarında başımıza

şə tutulduğundan bəlkə də özlərinin pusquda olduqlarını düşündülər. Həmin gün güclü atışma oldu. Əslində, biz orada çox deyildik. Sadəcə hər bir əsgər hərəkətli şəkildə atəş açırdı ki, düşmən bizim çox olduğumuzu düşünsün. Atışmadan sonra onların yanına maşınlar gəldiyini gördük, onlara dəstək gəldiyini fikirləşdiyimizdən səhərə qədər yatmadıq. Üstəlik fərdi səngərlər qazmağa başladım. Çünki onlar səhər bizi artilleriya ilə vura bilirdilər. Səhər açılarda saat 10:00-a qədər gözlədik. Sakitlik idi. Daha məsuliyyətli olmalı idik. Gözləmək də olmazdı. İrəli hərəkət etməyə başladım. Düşmən səngəri ilə getdiyimiz üçün onların artilleriyası bizi istədikləri kimi vura bilməyəcəkdi. Yeni səngərlərinə çatanda hamısının boş olduğunu gördük. Hiylə də ola bilərdi. Lakin nə qədər axtarsaq da, heç kim yox idi. Qaçıb getmişdilər. Bir güllə belə atmadan postlarına girmişdik. Həmin anın sevincini sözlə ifadə etmək olmur. Çünki 30 ilə yaxın bir müddətdən sonra öz doğma yurdlarımıza ayaq basmışdıq.

Döyüş haqqında düşüncələri tam mənası ilə izah etmək olmur. Uşaq

VƏTƏN MÜHARİBƏSİNİN DAHA BİR CƏSUR OĞLU

Qəhrəmanlar haqqında yazı yazmaq, onlar barəsində fikir söyləmək o qədər qürurvericidir ki, dillə demək kifayət etmir. Vətən Müharibəsinin hər bir iştirakçısı nə qədər əziz olsa da, şəxsən tanıdığım, üstəlik uzun illər rəğbət bəslədiyim bir əsgər haqqında danışmaq olduqca xoşdur. Bu igid əsgər Əlizadə Təhməz Zabit oğludur. 1993-cü ildə Salyan rayonunun II Varlı kəndində anadan olmuşdur. Ali məktəbi bitirdikdən sonra “Silahlı Qüvvələrin Təlim-Tədris Mərkəzi”ndə ehtiyat zabit hazırlığı kursunu bitirmişdir. Müharibənin könüllü iştirakçısıdır. Döyüşdə göstərdiyi məharətə görə Ali Baş Komandan tərəfindən dəyərləndirilərək “Füzulinin azad olunmasına görə”, “İgidliyə görə” medalları ilə təltif edilmişdir.

Təhməz təkcə II Qarabağ müharibəsinin deyil, millətçiliyin, türkçülü-yün də qazisidir. Mən onu tanıyanda iyirmi yaşlı gənc idi, tələbə idi, amma ilk gördüyüm, tanıdığım gün elə yadımdadır ki. Onların qrupuna birinci dəfə mühazirəyə girəndə dərəcə gəcirmişdi, icazə alıb arxaya keçdi. Boş oturanda əyləşib başını aşağı saldı. Dərs “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının dili haqqında idi. Mən türk ədəbiyyatı və tarixi, türk xalqlarının orta qədim mədəniyyəti haqqında danışmışdım. Birdən Təhməzin boylanıb xüsusi maraqla qulaq asdığı diqqətimi çəkdi. Üzə vurmasam da, asanlıqla təyin etdim ki, mövzu bu oğlanın xoşuna gəlib. Sonrakı dərisdə artıq fikir mübadiləsində iştirak etməyini elə bəyəndim ki, sözügedən mövzuda yoldaşları arasında ən məlumatlı tələbə olduğuna heç şübhə etmədim. Həmişə asta və aydın danışmağa cəhd etməsi rəhbərliyin də diqqətindən yayınmamış, vətənpərvərliklə bağlı tədbirlərin hamısında iştirak etməyinə səbəb olmuşdu. Beləcə mənim Təhməzə xüsusi rəğbətım yaranmışdı. Onunla söhbət edərkən, fikirləri ilə tanış olduqca əmin olurdum ki, həyatda ən böyük arzusu Qarabağın azad edilməsidir (mübaligəsiz, filansız).

- İnanın ki, müəllim, bəzən az qalırım Mübariz kimi (Milli Qəhrəman M. İbrahimov) hər şeyi kənara qoyub

vil, haradadır, görəsən, olmaya?.. Zənnimdə yanılmamışdım, onunla oxuyan uşaqların birindən öyrəndim ki, Təhməz döyüşlərin ən gərgin yerlərində iştirak edib. Təccüblənməyəm də, ürəyimi narahatlıq bürüdü. Amma yoldaşı onun döyüşdəki şəkillərindən birini mənə göndərəndən sonra sevindim, elə qürurlandı ki, elə bil, Təhməzlə çiyin-çiyinə vuruşmuşam. Özü ilə danışmağı arzuladım...

Yanvarın biri idi, ondan bir gün öncə hamıya növbəti ildə sevinc dolu günlər yaşamağı, birliyimizin, həmrəyliyimizin daimi olmasını diləmişdim. Səhər saat səkkizə qalır. Telefon qəflətən səsləndi. Açıb baxdım, “Təhməz, aman Allah, Təhməz!” – deyər sevinclə tələsik telefonu açdım, mən ömrüm boyu çox az hallarda belə sevinmişəm. İnsanın gözlədiyini uğur və ya arzu reallaşanda bəlkə də bu qədər sevinmir. Amma qəfil sevinc bir başqa şeydir, nə gizlədim, kövrəlməyə bilmədim. Yeni ilin ilk gününü məni qalib əsgərim salamlayırdı. Hansı ki, özünün bütün özəllikləri ilə sevimli tələbəm olmuşdu, indi də ön cəbhənin zəfər qazanmış əsgəridir. İndi mənim sevincim bir-birinə qarışmışdı.

Heç bilmədim nəyi soruşum. O məni bayram münasibətilə təbrik edirdi. Tələsik təşəkkür edib ikiqat sevincimi onunla bölüşdüm:

-Hər şey qələbə ilə bitdi, Təhməz, ən böyük bayram budur. Sizin sayənizdə, sənin kimi oğulların sayəsində, haqqınız çoxdur, qarşınızda baş əyirik.

-Əstəğfərullah, müəllim, nə deyirsiniz, şəhidlərimizin ruhu qarşısında baş əyəm. Bu bizim borcumuz idi. 3 aydan çox cəbhədə idim. Füzuli, Ağoqlan (Hadrut), Cəbrayıl, Xocavənd və Şuşada oldum...

Evə axşam saatlarında gəldim. -Kaş səni qarşılayanlardan biri də mən olaydım.

-Allah razı olsun!

-İndi yox, amma bir dəfə danışarsan döyüş yolundan.

-Baş üstə.

artilleriya yağışı yağır (hava bir az aydınlıq idi). Qarşı tərəfdən də pulemyotlardan istifadə etməklə atəşə tuturdular. Xoşbəxtlikdən çuxur tapıb orada 15-20 dəqiqəlik dayana bildik. Sonra atəşi dayandırdılar. Bəlkə də bizim gəriyə qayıtdığımızı düşündülər. Məqsədimiz də bəlli idi. Öldü var, döndü yoxdur. Hər birimiz “ya bayraqla evimizə zəfərlə dönəcəyik, ya da bayrağa bükülərək şəhid kimi” deyib çıxmışdıq yola. İrəli getməli idik, getdik də. Təqribən 50-60 m məsafəyə qədər yaxınlaşmışdıq. Onların qarşı tərəfindən yan istiqamətdə hərəkət edib döyüş səngərinə girdik. Uzun illərdir ki, istifadə edilməyən yerə bənzəyirdi. Bir tərəfi hazırda durduqları səngərlə birləşirdi. Dəqiq yadımda deyil, 3-4 gün orada qaldım. Düşməne çox yaxın idik, onların səsinə eşidəcək qədər... Lakin onların bizdən xəbəri yox idi. Bir gün axşam saatlarında bizə təminat gətirən bir neçə nəfəri görüb pusquya salmışdılar. Həmin anda onlara dəstək verdik, Düşmən heç gözləmədiyini yerdən atə-

vaxtı Müharibə filmlərinə çox baxmışam. Əslində müharibə filmlərdəki kimi deyil, ondan daha dəhşətli və qorxuncdur. Sözlə ifadə etmək olmur. Gərək o anı yaşayasan, o günləri görəsən...

Düşmənlə ilk döyüşüm Füzulidə oldu. Şiddətli artilleriya hücumlarına baxmayaraq, bizim özümüzdə yüksək döyüş əhval-ruhiyyəsi vardı. Çünki bu xalqın illərdi arzusunda olduğu, qayıtmaq istədikləri ata-baba yurdlarına qayıdış uğrunda bir savaş idi. Tanrı bu şərəfli işi görməyi bizə nəşib etdi. Bu işdə zərrə qədər də əməyim varsa, nə xoş mənim halıma... Uğurlarımıza görə şəhidlərimizə borcluuyq. Allah onlara rəhmət eləsin, ruhları şad olsun. Yaralanan qazilərimizə uca Allahdan şəfəlar diləyirəm... Torpağa su qarışanda palçıq, qan qarışanda Vətən olur. Bu Vətən şəhidlərimizin qanı ilə yoğruldu. Uzun illərdən sonra I Qarabağ müharibəsi şəhidlərinin narahat qalan ruhları dinclik tapdı. Bu il ilk dəfə idi ki, Şəhidlərimizin ziyarətinə alınacaq, üzüağ çıxdıq, başımızı dik tuta bildik. Soyuq məzar daşlarındakı şəkillərinə, gözlərinə baxa bildik, Allah hamısına rəhhmət eləsin, şəhid adı daşıyan hər bir oğula. AMİN deyirəm mən də və dua edirəm ki, Tanrı şəhidlərimizin yarıncıq qalan ömrünü onların Təhməz kimi ardıcılılarına bağışlasın.

Günəl ORUCOVA,
AMEA-nın Nəsimi adına
Düclilik İnstitutunun dissertantı